

ГОТОВНІСТЬ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ
ПОЛОЖЕНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ШКОЛИ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Сороколіт Наталія
Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського

DOI: 10.32540/2071-1476-2021-2-137

Annotation

Introduction. There are discovered in the article the results of the research about effectiveness of implementation of programs for increase qualification courses of physical education teachers in forming of professional preparation to realize educational reform “New Ukrainian School” into physical education. There is an accent of the research of the level of awareness about basic norms of the reform and about building of professional preparation in the conditions of New Ukrainian School. **The goal of the research is** to reveal the actual level of preparation pf physical education teachers to realize basic norms of educational reform “New Ukrainian School” in physical education. **The methods of research are** analysis and generalization of literature sources, pedagogical experiment (ascertaining and molding), mathematical statistic methods: average value, arithmetical mean error, dispersion, Student’s t-criteria reliability. **The results of the research and conclusions.** There was proved the effectiveness of the elaborated programs to increase the qualification. The indicators of preparation level of physical education teachers from the EG are different form the results from the EG indicators. The increasement is 43,8% in the EG (with $p < 0,05$) and 10,37% in the CG. The was found out the positive influence in increase of preparation level of physical education teachers to realize basic norms of education reform “New Ukrainian School”. The best results of studying have shown teachers form the EG, increasing the level of awareness with the reform from the lower than average level to enough level (from $2,9 \pm 0,08$ to $4,3 \pm 0,05$ and from $2,6 \pm 0,08$ to $4,3 \pm 0,08$ accordingly). The highest increase of indicators was revealed among teachers from the EG that perform lessons in 1-4 forms and do not have higher qualification category – 19,41%. Meanwhile, in the EG indicators of preparation have been remaining at the level higher than average.

Key words: professional preparation, educational changes, physical education teachers, physical education.

Анотація

Вступ. В даній статті розкриваються результати дослідження щодо ефективності впровадження програми курсів підвищення кваліфікації учителів фізичної культури з формування професійної готовності до реалізації освітньої реформи «Нова українська школа» (НУШ) у фізичному вихованні. Зроблено акцент на дослідження рівня обізнаності з основними положеннями реформи та формуванням професійної готовності в умовах НУШ. **Мета дослідження:** виявити рівень готовності учителів фізичної культури до реалізації основних положень освітньої реформи «Нова українська школа» у фізичному вихованні. **Методи дослідження:** аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний), методи математичної статистики: середнє арифметичне, похибка середнього арифметичного, дисперсія, достовірність за t-критерієм Стьюдента. **Результати роботи та висновки.** Доведена ефективність розробленої програми курсів підвищення кваліфікації. Показники рівнів готовності учителів фізичної культури ЕГ статистично істотно відрізняються від показників КГ. Приріст в ЕГ 43,8% (при $p < 0,05$); КГ – 10,37%. Виявлено позитивний вплив на підвищення рівня готовності учителів фізичної культури до реалі-

зації основних положень освітньої реформи «Нова українська школа». Кращі результати навчання показали учителі ЕГ, збільшуючи рівень обізнаності з реформою із нижче за середній до достатнього (з $2,9 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,05$ та з $2,6 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,08$ відповідно). Найбільший приріст показників виявлено в учителів ЕГ, які проводять уроки фізичної культури в 1-4 класах та не мають вищої кваліфікаційної категорії – 19,41%, в той час як в КГ показники готовності залишалися на вище за середній рівень.

Ключові слова: професійна готовність, освітні зміни, учителі фізичної культури, фізичне виховання.

Анотація

Введение. В данной статье раскрываются результаты исследования эффективности внедрения программы курсов повышения квалификации учителей физической культуры по формированию профессиональной готовности к реализации образовательной реформы «Новая украинская школа» (НУШ) в физическом воспитании. Сделан акцент на исследование уровня осведомленности с основными положениями реформы и формированием профессиональной готовности в условиях НУШ. **Цель исследования:** выявить уровень готовности учителей физической культуры к реализации основных положений образовательной реформы «Новая украинская школа» в физическом воспитании. **Методы исследования:** анализ и обобщение литературных источников, педагогический эксперимент (констатирующий и формирующий), методы математической статистики: среднее арифметическое, ошибка среднего арифметического, дисперсия, достоверность по t-критерию Стьюдента. **Результаты работы и выводы.** Доказана эффективность разработанной программы курсов повышения квалификации. Показатели уровней готовности учителей физической культуры ЭГ статистически существенно отличаются от показателей КГ. Прирост в ЭГ 43,8% ($p < 0,05$) КГ – 10,37%. Выявлено положительное влияние на повышение уровня готовности учителей физической культуры к реализации основных положений образовательной реформы «Новая украинская школа». Лучшие результаты обучения показали учителя ЭГ, увеличивая уровень осведомленности о реформе с ниже среднего до достаточного (с $2,9 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,05$ и с $2,6 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,08$ соответственно). Наибольший прирост показателей выявлено у учителей ЭГ, которые проводят уроки физической культуры в 1-4 классах и не имеют высшей квалификационной категории – 19,41%, в то время как в КГ показатели готовности оставались на выше среднего уровня.

Ключевые слова: профессиональная готовность, образовательные изменения, учителя физической культуры, физическое воспитание.

Вступ. Сучасний етап розвитку шкільної освіти характеризується як період освітніх змін, ключовим елементом якого є впровадження освітньої реформи «Нова українська школа». Основні положення освітньої реформи відображені у низці освітніх нововведень, таких як: компетентне навчання в закладах загальної середньої освіти, педагогіка партнерських стосунків між учасниками освітнього процесу, освітні реформи, що сприяють мотивації вчителя до виконання професійних обов'язків, децентралізація закладів освіти в управлінні школою, орієнтація на особистість учня (дитиноцентризм) у проведенні уроку фізичної культури, виховання на цінностях, зміна структури школи на 12 річний термін навчання, справедливе фінансування та рівний доступ до якісної освіти з урахуванням інди-

видуальних особливостей (інклюзивний підхід). У зв'язку з цим постає потреба у виявленні рівня готовності учителів фізичної культури працювати в умовах освітніх трансформацій.

Питання формування готовності фахівців із фізичного виховання до виконання професійних обов'язків у період розроблення та впровадження реформи НУШ є актуальним у вітчизняній науковій практиці (Москаленко, 2015; Нестеров, Артеменко, Мілаєв, 2016; Носко, Гаркуша, Воєділова, Разумейко, Багінська, 2018; Рибалко, 2019; Подгорна, Дроздова, 2019; Данило С, Данило М., 2017; Сидорчук, Анастасєва, Раковська, Мохова, 2020; Чалій, Мамчур, 2020; Пронтенко, Блощинський, Грибан, Жуковський, Яворська, Ткаченко, Дзендзелюк, Довгань, Безпалій, Андрейчук, 2019 та

інші). Так, Нестеров та інші (2016) провели теоретичний аналіз проблеми сучасного стану готовності вчителів фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, який дав змогу визначити необхідні наукові положення, за якими будуватиметься процес формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності під час фахової підготовки у ВНЗ; Носко та інші (2018) окреслили проблеми формування у майбутніх учителів фізичної культури готовності до використання здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності; Рибалко (2019) зосередив свої наукові дослідження на теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх

учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища в закладах загальної середньої освіти; Подгорна та інші (2019) розкривають особливості діяльності вчителя фізичної культури в умовах нової української школи; Данило та інші (2017) окреслили особливості професійно-педагогічної діяльності учителя фізичної культури і його готовність до роботи з фізичного виховання; Москаленко (2015) системно досліджувала питання впровадження інновацій у фізичне виховання школярів початкової школи; Сидорчук та інші (2020) досліджували питання готовності вчителів фізичної культури до інноваційної діяльності; Чалій та інші (2020) визначили структурні акценти готовності учителів фізичної культури до позакласної роботи.

Питання готовності учителів фізичної культури здійснювати фізкультурно-оздоровчу та спортивну масову діяльність в умовах реформування освіти є предметом наукових розвідок зарубіжних вчених, таких як Avalos, 2011; Dezimone, 2009; Konukman, 2015; Kougioumtzis, Patriksson, & Strahlman, 2011; Tannehill, Demirhan, Chaplova, & Avsar, 2021.

Незважаючи на чисельні дослідження та інтерес вітчизняних й зарубіжних вчених до даного питання, не достатньо дослідженим, на нашу думку, є обізнаність практикуючих учителів фізичної культури з реформою НУШ. Тому наше дослідження вважаємо актуальним.

Гіпотеза дослідження. Припускаємо, що вчителі фізичної культури можуть мати недостатній рівень знань щодо складових формули НУШ, особливостей стандарту початкової освіти, фізкультурної освітньої галузі, а відтак – не розуміти шляхи впровадження компетентнісного підходу у фізичному вихованні, мати труднощі із застосуванням формульованого оцінювання навчальних досягнень

школярів, яке є невід'ємною складовою реформи, та потребувати додаткового навчання, методичної підтримки чи роз'яснення під час курсової перепідготовки.

Мета дослідження. Експериментально перевірити вплив програми курсів підвищення кваліфікації на рівень готовності учителів фізичної культури до реалізації основних положень освітньої реформи «Нова українська школа».

Методи дослідження. В процесі дослідження застосовано наступні методи – аналіз та узагальнення літературних джерел, який дозволив нам окреслити актуальність, проблематику та мету дослідження; педагогічний експеримент: констатувальний та формульовальний. Констатувальний експеримент дав можливість встановити початковий рівень професійної готовності щодо реалізації реформи у фізичному вихованні (здійснено на основі вхідного діагностування під час курсів підвищення кваліфікації та виявлена суб'єктивна думка учителів фізичної культури щодо розуміння ними суті реформи). Формульовальний експеримент передбачав запровадження та експериментальну перевірку програми професійного спецкурсу «Модернізація шкільного фізичного виховання в умовах Нової української школи» під час курсів підвищення кваліфікації. Спецкурс мав на меті удосконалити професійну готовність фахівців із фізичного виховання до виконання професійних обов'язків в умовах освітніх змін. Ефективність спецкурсу визначалася за допомогою вихідного діагностування та написання модульної контрольної роботи. Вихідне діагностування дало можливість здійснити моніторинг готовності учителів фізичної культури до реалізації основних положень освітньої реформи, модульна контрольна робота – виявити рівень професійної компетентності до реалізації ключових компетентностей засобами фізичного

виховання. В даній публікації не висвітлені результати модульної контрольної роботи.

Статистичний аналіз. Передбачав підрахунок результатів початкового та вихідного рівнів професійної компетентності на основі відсоткового значення. Визначено рівні компетентності від 1 до 5 кожного слухача курсів, присвоюючи бали таким чином: 1 низький рівень – 20 балів; 2 середній – 40; 3 вище за середній – 60; 4 достатній – 80; 5 високий – 100. Максимальна кількість балів кожного слухача могла бути 800. Бали узагальнено за наступними вибірками: усі учасники експерименту, усі вчителі, що проводять уроки фізичної культури і початкових класів та не проводять; вчителі вищої кваліфікаційної категорії, які проводять та не проводять фізичну культуру в початкових класах, та фахівці з фізичного виховання інших кваліфікаційних категорій (першої, другої та спеціалісти), що проводять й не проводять уроки в 1–4 класах. Окрім цього, обраховували середньоарифметичне значення усіх учасників експерименту в ЕГ та КГ по кожній темі змістових модулів спецкурсу, стандартну похибку середнього арифметичного, дисперсію. Статично істотну різницю між показниками на початку та наприкінці експерименту визначали методом статистичних гіпотез для випадку зв'язаних (в межах груп) та не зв'язаних (порівняння ЕГ та КГ) вибірок. Обчислювали розрахункове значення за t-критерієм Стьюдента та порівнювали його з табличним. Якщо розрахункове значення t-критерія Стьюдента є вищим, ніж табличне, то встановлювалася статистично значуща різниця (при $p < 0,05$) і навпаки.

Учасниками дослідження були 134 вчителі фізичної культури Львівської області, з них: 72 (53,73%) вчителі вищої кваліфікаційної категорії; 62 (46,27%) – представники першої, другої категорій та спеціалісти, й 92 вчителі фізич-

ної культури Вінницької області, з них: 12 (13,04%) учителі вищої кваліфікаційної категорії та 80 (86,96%) – представники інших кваліфікаційних категорій. Варто зазначити, що у Львівській області 103 (76,86%) учителі не проводять уроки фізичної культури в початкових класах. У Вінницькій області 52,17% – 48 осіб не задіяні до викладання фізичної культури в 1–4 класах. Ми вважаємо, що така інформація є важливою, оскільки на даному етапі освітня реформа впроваджена лише в початкових класах, а це в свою чергу впливатиме на обізнаність учителів із особливостями освітніх нововведень.

Дослідження проводилося на базі Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського (ЛДУФК) та Комунального закладу вищої освіти «Вінницька академія неперервної освіти» (КЗВАНО). Слухачі курсів підвищення кваліфікації в ЛДУФК склали експериментальну групу (ЕГ), слухачі КЗВАНО – контрольну (КГ). Експериментальна перевірка ефективності програми розробленого спецкурсу тривала упродовж жовтня – грудня 2020 року на базі ЛДУФК, слухачі курсів КЗВАНО упродовж цього часу підвищували свою кваліфікацію за програмою Вінницької академії неперервної освіти, яка теж передбачала навчальні заняття, спрямовані на формування професійної готовності. Курси підвищення кваліфікації для фахівців із фізичного виховання в ЕГ та КГ проводилися за дистанційною формою навчання та тривали упродовж 30 академічних годин як в ЕГ, так і в КГ.

Результати дослідження. Попередні наші дослідження показали, що фахівці з фізичного виховання недостатньо поінформовані з особливостями освітньої реформи «Нова українська школа» (Сороколів, 2019 а, 2019 б; 2021). Аналізуючи результати попередніх досліджень, ми можемо стверджувати, що учителі фізичної культури

в основному мають вище за середній та нижче за середній рівень поінформованості щодо основних положень цієї реформи. Відтак, логічним виникає висновок про недостатній рівень готовності виконувати професійні обов'язки в умовах освітніх змін. Окрім цього, ми виявили, що вчителі не заперечують потреби в роз'ясненні особливостей стандарту початкової освіти, змісту стандарту фізкультурної освітньої галузі. Про це стверджують від 59,3% до 76,3% учителів. На цій підставі ми можемо стверджувати: що учителі визнають, що володіють недостатнім рівнем готовності працювати в умовах НУШ. Ще однією причиною може бути те, що більшість учителів не викладають предмет у початкових класах, а відтак на сьогодні недостатньо приділяють часу даному питанню. Варто зазначити, що респонденти визнають, що найефективнішим засобом отримання інформації про нововведення освітньої реформи в методиці викладання предмету й організаційних моментах є курси підвищення кваліфікації. Загалом це 60,4%. Це спонукало нас до розроблення програми професійного спецкурсу «Модернізація шкільного фізичного виховання в умовах нової української школи». Програма спецкурсу містить мету; напрям підготовки, відповідно до Порядку підвищення кваліфікації науково-педагогічних та педагогічних працівників, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2019 р. № 800; переліку компетентностей, які набувають слухачі курсів упродовж спецкурсу; три змістових модулі, які розкривають питання складових формули НУШ, основних її положень, стандарту початкової освіти та фізкультурної освітньої галузі в 1-4 класах, а також стандарту освітньої галузі «Фізична культура» в 5-9 класах; навчальних програм із фізичної культури, компетентнісного підходу у фізичному вихованні; формувального

оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з фізичного виховання (рис. 1).

Контроль за якістю засвоєного спецкурсу здійснено на основі вхідного та вихідного діагностування та модульної контрольної роботи.

Основна мета цього спецкурсу полягає в науково-методичному супроводі професійного розвитку учителів фізичної культури у їхній підготовці до роботи в умовах розбудови нової української школи. Відповідно до мети у спецкурсі окреслено наступні завдання:

- поглибити обізнаність слухачів у чинних нормативних документах, що регламентують питання організації освітньої діяльності здобувачів освіти в умовах нової української школи;

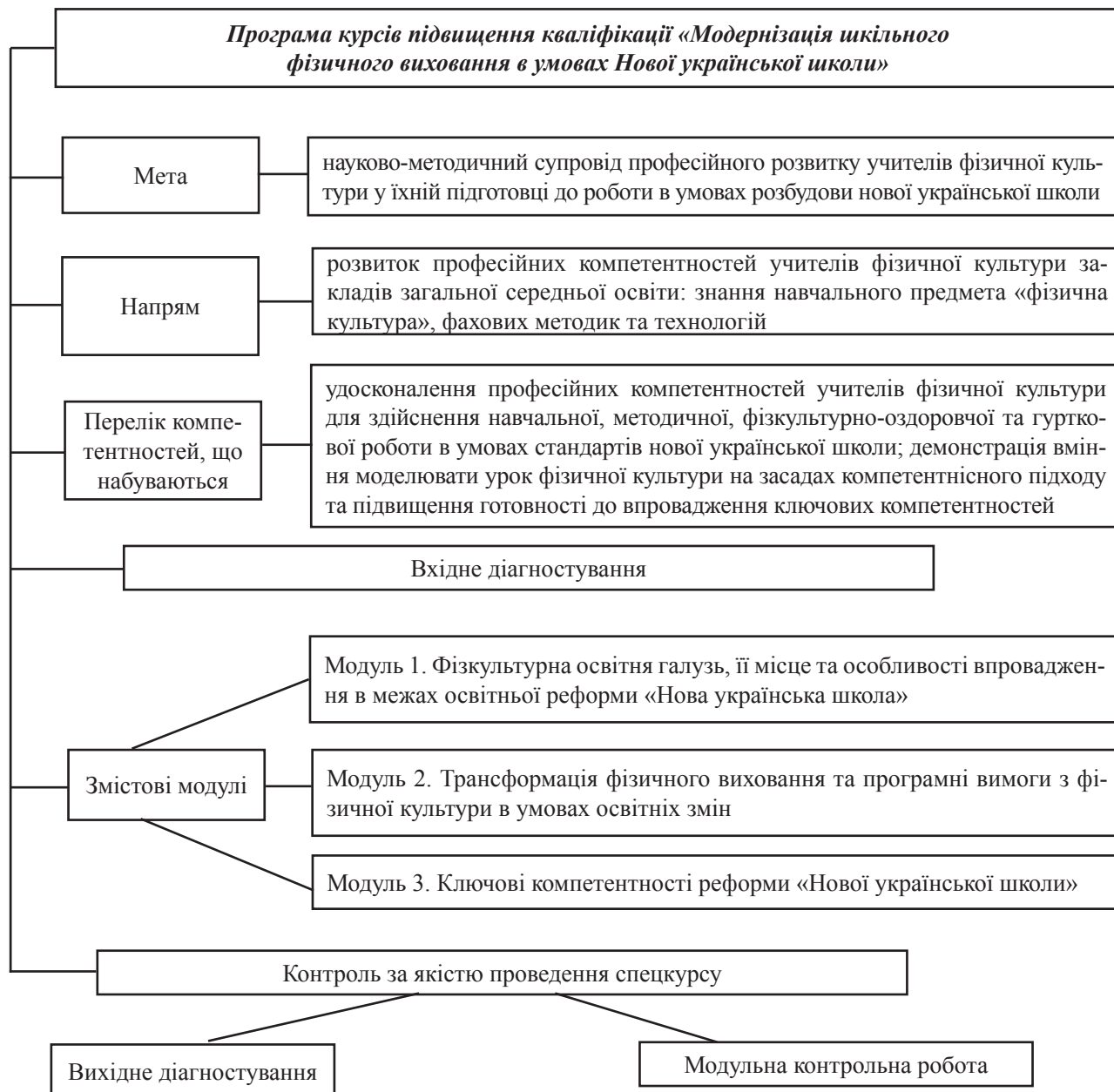
- розширити знання щодо застосування у власній професійній діяльності сучасних педагогічних технологій, форм, методів і прийомів роботи;

- засвоїти оперативну інформацію з питань теорії й методики викладання фізичної культури та сформуванню усвідомлення основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісного підходу у фізичному вихованні;

- удосконалити професійні компетентності (знання навчального предмета, фахових методик, технологій) через моделювання уроків на основі сучасних технологій, в основі яких – компетентнісний підхід;

- здійснити пошук шляхів впровадження ключових компетентностей у фізкультурно-оздоровчій та спортивно-масовій роботі учителя фізичної культури.

В результаті проведеного вхідного та вихідного діагностування ми можемо стверджувати, що розроблена нами програма курсової перепідготовки є ефективною та дозволяє розвивати професійні компетентності в учителів фізичної культури до професійного вдосконалення в умовах НУШ. Суб'єктивна думка учителів фі-

Рис. 1. Схематичне зображення програми курсів підвищення кваліфікації учителів фізичної культури

зичної культури доводить, що внаслідок спецкурсу поліпшилися знання, розуміння суті освітньої реформи та місця фізичного виховання в ній (рис. 2).

Як видно з рис. 2, початковий рівень розуміння основних положень НУШ, особливостей стандарту фізкультурної освітньої галузі, здатністю реалізовувати ключові компетентності у фізичному вихованні в учителів фізичної культури ЕГ нижчий, ніж КГ.

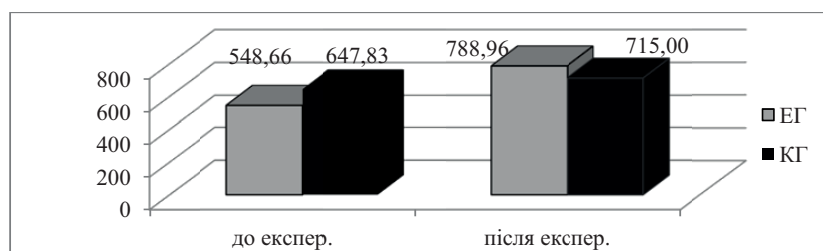
Це ми можемо пояснити тим, що у КГ вищий відсоток учителів, які на даний момент впроваджують реформу у свою практичну діяльність.

Однак, по завершенні педагогічного експерименту показники ЕГ статистично істотно поліпшилися з 548,66 балів до 788,96 балів, приріст становить 43,8% (при $p < 0,05$), в той час як в КГ зміни були значно нижчими: 647,83 бали на початку та 715,0 балів – по за-

вершенні експерименту. Приріст склав 10,37%.

Цікавим виявився і той факт, що з віком учителі фізичної культури втрачають здатність до професійного навчання. Так, учителі вищої кваліфікаційної категорії, як в ЕГ так і в КГ, мають нижчий приріст результатів навчання у порівнянні з результатами навчання представників інших кваліфікаційних категорій

Констатувальний експеримент

Рис. 2. Суб'єктивна думка фахівців з фізичного виховання щодо зміни професійної компетентності упродовж експерименту (бали)

показав, що 68,55% учителів фізичної культури EG та 74,78% KG вважають, що мають вище за середній рівень готовності для реалізації власних професійних обов'язків в умовах освітніх змін. Формувальний експеримент дає підстави стверджувати, що внаслідок запровадження професійного спецкурсу статистично істотно підвищився рівень готовності фахівців в EG. Після опрацювання усіх змістових модулів 85,82% педагогів стверджують про власну професійну готовність реалізувати основні положення освітньої реформи «Нова українська школа» у фізичному вихованні, в той час як у KG відсоток таких учителів є нижчим і становить 77,39%.

Порівняльний аналіз показників EG і KG показав статистично істотне зростання результативності навчання в EG. Показники поліпшилися з нижче за середній до достатнього рівня: з $2,9 \pm 0,08$ на початку та $4,3 \pm 0,05$ після завершення експерименту (табл. 1), а це в свою чергу свідчить про доступність, послідовність та логіку викладення навчального матері-

алу упродовж курсів підвищення кваліфікації.

Щодо рівня обізнаності учителів фізичної культури зі складовими формули Нової української школи, то встановлено статистично істотне зростання показників в межах EG на 32,83%, а в KG 11,09%. При цьому і в EG, і в KG найвищий приріст виявлено в учителів, які не мають вищої кваліфікаційної категорії та не проводять уроки в початкових класах: 35,55% – EG та 13,96% – KG відповідно. При порівнянні показників EG та KG встановлено статистично істотне поліпшення рівнів обізнаності в учителів EG з нижче за середній до достатнього рівнів: із $2,6 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,08$, в той час як в KG рівень обізнаності учителів залишився в межах вище за середній рівень (табл. 2).

Незважаючи на те, що на початку експерименту суб'єктивна думка учителів KG щодо готовності реалізації професійних обов'язків в умовах освітніх змін є істотно вищою, об'єктивна перевірка знань щодо можливості працювати за авторською на-

вчальною програмою з предмету, показала зворотну ситуацію. Лише 43,48% – KG та 64,92% – EG дали правильну відповідь. Після завершення експерименту відсоткове значення переконаних у тому, що реформа дозволяє працювати за авторськими програмами, стало істотно більше: 94,78% в EG та 75,0% у KG. Подібна ситуація спостерігається і зі змістовими лініями навчальної програми з фізичної культури для початкової школи за Р. Шияном: 52,99% EG на початку та 81,34% після завершення експерименту – дали правильну відповідь. В KG 44,57% на початку та 45,65% після завершення експерименту могли визначити, що в даній програмі є три змістових лінії – базова рухова активність, ігрова та змагальна діяльність, безпека та турбота про здоров'я. Оскільки освітня реформа дозволяє учителям використовувати в своїй діяльності й інші програми, затверджені профільним міністерством, то ми встановили, що 35,07% в EG та 20,65% KG можуть вірно визначити змістові лінії навчальної програми з фізичної культури за О.Савченко на початку експерименту. Після завершення – 61,19% учителів EG та 33,69% – у KG визначили, що в цій програмі зміст розподілений за двома лініями: рухова діяльність, ігрова та змагальна діяльність.

Дискусія. Запровадження даного спецкурсу під час курсової перепідготовки було спрямоване на науково-методичний супровід професійного розвитку учителів

Таблиця 1

Показники рівня обізнаності з освітньою реформою «Нова українська школа» (n=226)

Групи	К-сть	Показники				t (EG: KG) після експ.	p
		До експерименту		Після експерименту			
			V, %		V, %		
EG	n=134	$2,9 \pm 0,08$	31,4	$4,3 \pm 0,05$	14,3	4,339	p<0,05
KG	n=92	$3,4 \pm 0,08$	21,8	$3,9 \pm 0,07$	17,6		

Таблиця 2

Показники рівня обізнаності зі складовими формули «Нової української школи» (n=226)

Групи	К-сть	Показники				t (ЕГ: КГ) після експ.	p
		До експерименту		Після експерименту			
			V, %		V, %		
ЕГ	n=134	2,6±0,08	35,3	4,3±0,08	13,9	4,394	p<0,05
КГ	n=92	3,3±0,08	24,0	3,9±0,07	18,5		

фізичної культури; на формування професійної готовності здійснювати свої професійні обов'язки до роботи в умовах розбудови нової української школи. Усі опрацьовані навчальні заняття дають можливість нам стверджувати, що учителі фізичної культури ЕГ статистично істотно поліпшили свій рівень готовності на 17,27%, а в КГ – на 2,61%. На нашу думку, це підтверджує ефективність розробленої нами програми спецкурсу. Цікавим фактом нашого дослідження вважаємо те, що вчителі фізичної культури, які проводять уроки в початковій школі, мають вищий відсоток поліпшення професійної готовності, ніж колеги, які ще не впроваджені в освітню реформу «Нова українська школа». Приріст показників упродовж спецкурсу в таких вчителів становить 18,51% проти 16,83% тих вчителів, які не проводять уроки фізичної культури за стан-

дартом НУШ. У розрізі кваліфікаційних категорій вчителів то найбільш ефективним виявився спецкурс для учителів фізичної культури ЕГ, які не мають вищої кваліфікаційної категорії та проводять уроки фізичної культури в початкових класах. Приріст результатів навчання становить 19,41% у тих, хто проводить уроки фізичної культури в 1–4 класах та 18,11%, які ще не здійснюють професійну діяльність за стандартом НУШ. Це, на нашу думку, свідчить про якість підготовлених навчальних тем та доступність й зрозумілість подачі навчального матеріалу. У решти слухачів зростання готовності встановлено на рівні від 15,86% до 18,51% упродовж курсів підвищення кваліфікації (табл. 3).

Щодо ефективності навчання учителів фізичної культури КГ, то упродовж педагогічного експерименту також встановлено статис-

тично істотну різницю. Внаслідок навчання рівень готовності учителів фізичної культури працювати в умовах НУШ поліпшився на 2,61% (при p<0,05).

При цьому виявлена така сама тенденція, як і в ЕГ – найефективнішим виявився спецкурс для учителів, які не мають вищої кваліфікаційної категорії, однак не проводять уроки фізичної культури в початкових класах. Приріст результатів становить 4,18%, при p<0,05. Слід зазначити, що фахівці вищої кваліфікаційної категорії взагалі не поліпшили власний рівень професійної готовності упродовж експерименту, у решти фахівців спостерігається незначне зростання рівня готовності: від 1,36% до 3,75%.

Результати впровадження спецкурсу спонукали нас до проведення кореляційного аналізу, який би визначав взаємозв'язок між темами даного спецкурсу та

Таблиця 3

Динаміка рівня професійної готовності учителів фізичної культури ЕГ упродовж спецкурсу

Контингент слухачів	До експ., %	Після експ, %	Приріст, %	t	p
Усі	68,55	85,82	17,27	12,71	p<0,05
Учителі, які проводять уроки в 1-4 класах	73,10	91,61	18,51		
Учителі, які не проводять уроки в 1-4 класах	67,25	84,08	16,83		
Вища категорія	70,14	86,39	16,25		
Учителі, які проводять уроки в 1-4 класах	76,92	94,29	17,37		
Учителі, які не проводять уроки в 1-4 класах	68,62	84,48	15,86		
Учителі інших категорій	66,67	85,16	18,49		
Учителі, які проводять уроки в 1-4 класах	70,00	89,41	19,41		
Учителі, які не проводять уроки в 1-4 класах	65,45	83,56	18,11		

формуванням готовності учителів фізичної культури до виконання професійних обов'язків як в експериментальній так і в контрольній групах, що і буде перспективою для подальших досліджень

Наші дослідження підтверджують наукові розвідки М. Верховської (Верховська, 2014), яка стверджує, що найбільш відкриті до освітніх нововведень є вчителі-новатори, а в учителів зі значним досвідом роботи є сильний зв'язок із традиційним, старим підходом до фізичного виховання, та важче сформуванню їхню готовність працювати в умовах освітніх змін; В. Подгорної (Подгорна та ін., 2019) щодо необхідності підвищення професійного рівня учителя фізичної культури, відповідно до запитів сучасного життя; С. Данила (Данило, 2017) що процес формування професійної готовності проявляється у застосуванні знань, вмінь та навичок, необхідних для виконання основних професійно-педагогічних функцій та потребує пошуку нових ефективних методик;

Т. Сидорчук (Сидорчук та ін., 2020) про те, що формування готовності учителів фізичної культури до використання інновацій в освітньому процесі потребує пошуку шляхів перепідготовки фізкультурних кадрів. Окрім цього, наші дослідження доповнюють наукові дослідження зарубіжних вчених Avalos, 2011; Dezimone, 2009; Konukman, 2015; Kougioumtzis, 2011; Tannehill, 2021 щодо важливості постійного підвищення кваліфікації учителів фізичної культури у сучасних умовах, поліпшення якості та контролю за фізичним вихованням школярів, розроблення новітніх спецкурсів для формування професійного вдосконалення учителів фізичної культури.

Висновки. Таким чином, проведене нами дослідження дає можливість стверджувати про підвищення рівня готовності учителів фізичної культури до реалізації основних положень освітньої реформи «Нова українська школа». Кращі результати навчання показали вчителі ЕГ,

збільшуючи рівень обізнаності з реформою із нижче за середній до достатнього (з $2,9 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,05$ та з $2,6 \pm 0,08$ до $4,3 \pm 0,08$ відповідно). Найбільший приріст показників виявлено в учителів ЕГ, які проводять уроки фізичної культури в 1–4 класах та не мають вищої кваліфікаційної категорії – 19,41%, в той час як в КГ показники готовності залишалися на вище за середній рівень. Це свідчить про якість підготовленої нами програми та про ефективність впровадження навчального матеріалу спецкурсу.

Вдячності. Висловлюємо слова подяки керівництву ЛДУФК за можливість експериментального упровадження професійного спецкурсу під час курсової перепідготовки фахівців з фізичного виховання та КЗВАНО за проведення вхідного, вихідного діагностування та участь в нашому дослідженні.

Конфлікт інтересів. Автор стверджує, що не існує жодного конфлікту інтересів під час проведення даного дослідження.

Література

1. Верховська М. (2014). Готовність учителя фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у роботі з учнями загальноосвітніх навчальних закладів як педагогічна проблема. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, 34(7), 405-411.
2. Данило С., & Данило М. (2017). Особливості професійно-педагогічної діяльності учителя фізичної культури і його готовність до роботи з фізичного виховання. Молодий вчений, 3.1(43.1), 124-127.
3. Москаленко Н. (2015). Інноваційна діяльність у фізичному вихованні загальноосвітніх навчальних закладів. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві, 4, 35-38.
4. Нестеров А.В., Артеменко В.В., & Мілаєв О.І. (2016). Сучасний стан готовності вчителів фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. Вісник Запорізького національного університету: фізичне виховання та спорт, 2, 38-46.

References

1. Verkhovska, M. (2014). Hotovnist uchytelia fizychnoi kultury do vykorystannia fizkulturno-ozdorovchych tekhnolohii u roboti z uchniamy zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv yak pedahohichna problema. [Readiness of a physical education teacher to use physical culture and health technologies in working with students of secondary schools as a pedagogical problem]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh, 34(7), 405–411. (In Ukrainian).
2. Danylo, S., & Danylo, M. (2017). Osoblyvosti profesiino-pedahohichnoi diialnosti uchytelia fizychnoi kultury i yoho hotovnist do roboty z fizychnoho vykhovannia. [Features of professional and pedagogical activity of a physical education teacher and his readiness to work on physical education]. Molodyi vchenyi, 3.1(43.1), 124–127. (In Ukrainian).
3. Moskalenko, N. (2015). Innovatsiina diialnist u fizychnomu vykhovanni zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. [Innovative activity in physical

5. Носко М.О., Гаркуша, С.В., Воєділова, О. М., Разумейко, Н.С., & Багінська О. В. (2018). Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язберезувальних технологій. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки, 156, 88–93.
6. Подгорна В.В., & Дроздова, К.В. (2019). Особливості діяльності вчителя фізичної культури в умовах нової української школи. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки, 1 (157), 147-151. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2622476>.
7. Рибалко, П. (2019). Особливості професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до подальшої фахової діяльності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 9 (93), 235–244.
8. Сидорчук Т., Анастасєва З., Раковська І., & Мохова І. (2020). Готовність вчителів фізичної культури до інноваційної діяльності. Спортивний вісник Придніпров'я, 1, 407-417. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2019-1-407>.
9. Сороколіт Н.С. (2019). Можливості реалізації ключових компетентностей нової української школи у фізичному вихованні школярів. Спортивний вісник Придніпров'я, 3, 167-174. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2019-3-167>.
10. Сороколіт Н.С. (2019). Обізнаність учителів фізичної культури зі стандартом початкової освіти нової української школи. Фізична активність, здоров'я і спорт, 1(33), 84-90.
11. Сороколіт Н.С. (2021). Рівень поінформованості учителів фізичної культури зі стандартом фізкультурної освітньої галузі на сучасному етапі. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 4К(132)15, 173-178.
12. Чалій Л., & Мамчур С. (2020). Структурні акценти готовності учителів фізичної культури до позакласної роботи. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, 16, 96-101. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-16.96-101>.
13. Avalos B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 10-20. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.007>
14. Dezimone L.M. (2009). Improving Impact Studies of Teachers' Professional Development: Toward Better Conceptualizations and Measures. *Education Researcher*, 38(3), 181-199. DOI: <https://doi.org/10.3102/0013189X08331140>
15. Konukman F. (2015). Reform in Physical Education Teacher Education (PETE): A Critical Inquiry for the education of secondary schools]. *Fizyczne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi*, 4, 35–38. (In Ukrainian).
4. Nesterov, A. V., Artemenko, V. V., & Milaiev, O. I. (2016). Suchasnyi stan hotovnosti vchyteliv fizychnoi kultury do vykorystannia fizkulturno-ozdorovchyykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti. [The current state of readiness of physical education teachers to use physical culture and health technologies in professional activities]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: fizyчне vykhovannia ta sport*, 2, 38–46. (In Ukrainian).
5. Nosko, M. O., Harkusha, S. V., Voiedilova, O. M., Razumeiko, N.S., & Bahinska O. V. (2018). Formuvannia hotovnosti maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do vykorystannia zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii. [Building the readiness of future physical education teachers to use health technologies]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Seriiia : Pedahohichni nauky*, 156, 88–93. (In Ukrainian).
6. Podhorna, V.V., & Drozdova K.V. (2019). Osoblyvosti diialnosti vchytelia fizychnoi kultury v umovakh novoi ukrainskoi shkoly. [Peculiarities of physical education teacher activity in the conditions of the new Ukrainian school]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Seriiia: pedahohichni nauky*, 1 (157), 147–151. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.2622476>. (In Ukrainian).
7. Rybalko, P. (2019). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizychnoi kultury do podalshoi fakhovoi diialnosti. [Features of professional training of future teachers of physical culture for further professional activity]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 9 (93), 235–244. (In Ukrainian).
8. Sydorhuk, T., Anastasieva, Z., Rakovska, I., & Mokhova I. (2020). Hotovnist vchyteliv fizychnoi kultury do innovatsiinoi diialnosti. [Readiness of physical education teachers for innovative activities]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 1, 407–417. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2019-1-407>. (In Ukrainian).
9. Sorokolit, N.S. (2019). Mozhlyvosti realizatsii kliuchovykh kompetentnostei novoi ukrainskoi shkoly u fizychnomu vykhovanni shkolariv. [Opportunities for realization of key competencies of the new Ukrainian school in physical education of schoolchildren]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, 3, 167–174. DOI: <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2019-3-167>. (In Ukrainian).
10. Sorokolit, N.S. (2019). Obiznanist uchyteliv fizychnoi kultury zi standartom pochatkovoї osvity novoi ukrainskoi shkoly. [Awareness of physical education teachers with the standard of primary education

- Future. *International journal of Science Culture and Sport*, 3(4), 6-21. DOI: <https://doi.org/10.14486/IntJSCS449>
16. Kougioumtzis K., Patriksson G., & Strahlman O. (2011). Physical education teachers' professionalization: A review of occupational power and professional control. *European Physical Education Review*, 17(1), 111-129. DOI: <https://doi.org/10.1177/1356336X11402266>
17. Prontenko K., Bloshchynskyi I., Griban G., Zhukovskiy Y., Yavorska T., Tkachenko P., Dzenzeliuk D., Dovgan N., Bezpalii S., & Andreychuk V. (2019). Formation of Readiness of Future Physical Culture Teachers for Professional Activity. *Universal Journal of Educational Research*, 7(9), 1860-1868. DOI: <https://doi.org/10.13189/ujer.2019.070903>
18. Tannehill D., Demirhan G., Chaplova P., & Avsar Z. (2021). Continuing professional development for physical education teachers in Europe. *European Physical Education Review*, 27(1), 1150-1167. DOI: <https://doi.org/10.1177/1356336X20931531>
- of the new Ukrainian school]. *Fizychna aktyvnist, zdorovia i sport*, 1(33), 84-90. (In Ukrainian).
11. Sorokolit, N.S. (2021). Riven poinformovanosti uchyteliv fizychnoi kultury zi standartom fizkulturnoi osvitnoi haluzi na suchasnomu etapi. [The level of awareness of physical education teachers with the standard of physical education at the present stage]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova*, 4K(132)15, 173-178. (In Ukrainian).
12. Chalii, L., & Mamchur, S. (2020). Strukturni aktsenty hotovnosti uchyteliv fizychnoi kultury do pozaklasnoi roboty. [Structural accents of physical education teachers' readiness for extracurricular activities]. *Visnyk Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu. Fizychno vykhovannia, sport i zdorovia liudyny*, 16, 96-101. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-16.96-101>. (In Ukrainian).
13. Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 10-20. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.007>.
14. Dezimone, L.M. (2009). Improving Impact Studies of Teachers' Professional Development: Toward Better Conceptualizations and Measures. *Education Researcher*, 38(3), 181-199. DOI: <https://doi.org/10.3102/0013189X08331140>.
15. Konukman, F. (2015). Reform in Physical Education Teacher Education (PETE): A Critical Inquiry for the Future. *International journal of Science Culture and Sport*, 3(4), 6-21. DOI: <https://doi.org/10.14486/IntJSCS449>.
16. Kougioumtzis, K., Patriksson, G., & Strahlman, O. (2011). Physical education teachers' professionalization: A review of occupational power and professional control. *European Physical Education Review*, 17(1), 111-129. DOI: <https://doi.org/10.1177/1356336X11402266>.
17. Prontenko, K., Bloshchynskyi, I., Griban, G., Zhukovskiy, Y., Yavorska, T., Tkachenko, P., Dzenzeliuk, D., Dovgan, N., Bezpalii, S., & Andreychuk, V. (2019). Formation of Readiness of Future Physical Culture Teachers for Professional Activity. *Universal Journal of Educational Research*, 7(9), 1860-1868. DOI: <https://doi.org/10.13189/ujer.2019.070903>.
18. Tannehill, D., Demirhan, G., Chaplova, P., & Avsar, Z. (2021). Continuing professional development for physical education teachers in Europe. *European Physical Education Review*, 27(1), 1150-1167. DOI: <https://doi.org/10.1177/1356336X20931531>.

Сороколіт Наталія

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
вул. Костюшка, 11, Львів, Україна,
e-mail: sorokolit21@gmail.com, тел. +38(067)2747647
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4958-9552>